

ALOIS KAUFMANN

Starosta a autor kroniky
města Těšína

Panorama města Těšína z r.1650 od Matthäuse Meriana z díla „Topographiae Bohemiae, Moraviae et Silesiae“

Alois Kaufmann patřil k předním představitelům veřejného života v Těšíně. Narodil se 3. října 1773 ve Vidnavě. Vystudoval těšínské jezuitské gymnázium, kde patřil k jeho učitelům Leopold Jan Šeršník. Poté odešel do Prahy na právnickou fakultu. Po krátkém působení v Novém Jičíně ve funkci kriminálního rady se vrátil roku 1804 zpět do Těšína a zaujímal místo úředníka a právního rady na těšínské radnici. S touto institucí byl spjat až do konce svého života. V roce 1814 se stal purkmistrem a tento úřad zastával až do své smrti v roce 1847.

Již od svého nástupu na úřednické místo v městské správě se Kaufmann zajímal o historii Těšína i celého knížectví. Trpělivě shromažďoval a pořádal listiny, knihy i aktový materiál, z nichž mnohé byly, jak sám v kronice později napsal, ve velmi chatrném stavu. Právě tyto písemnosti se staly základem pro jeho pozdější kronikářské dílo. Využil samozřejmě i rozsáhlé vědomosti ze svého působení ve správě města. Právě v těch částech kroniky, které pojednávají o období působení autora ve veřejném životě, však musíme počítat s větší mírou určitého subjektivního zkreslení popisovaných událostí. Na druhé straně jsou tyto oddíly kroniky současně velkým přínosem pro poznání všedního života ve městě.

Ve svém díle se Alois Kaufmann snažil zachytit historii města Těšína od roku 810, tedy od legendárního založení města, až do roku 1822. Právě Kaufmann se významně zasloužil o rozšíření legendy o založení Těšína, kterou dnes obecně známe jako Legendu o třech bratrech. To on ji poprvé popsal na stránkách své kroniky. A byl to rovněž on, kdo ji poprvé veřejně prezentoval, a to rovnou samotnému císaři Františkovi I. Rakouskému během jeho návštěvy města v roce 1817. Středem jeho kronikářského zájmu se staly otázky, týkající se samotného města.

Zabýval se jeho ekonomickým vývojem, sledoval otázky řemeslné výroby, mílového a várečného práva i konfliktů komory, města a šlechty o právo vařit pivo. Zajímal se o sociální, náboženské a kulturní otázky. Neopomněl v této souvislosti připomenout ani založení muzea a knihovny a vyzdvihnout život a dílo svého učitele Leopolda Jana Šeršníka, ale i dalších osobností, spojených s Těšínem.

Podrobně popsal zábavy a veselice či založení střeleckého spolku, zajímaly ho ale také názory obyvatel na významné události. Zvláště cenná je ale kronika proto, že její autor zaznamenal také nejednu z méně významných událostí (např. výměnu dřevěné kašny za kamennou) či informoval o živelných katastrofách a meteorologických anomáliích.

Kronika města Těšína Aloise Kaufmanna (Gedenkbuch der Stadt Teschen) se do současnosti zachovala v několika vyhotoveních. Všechny jsou psány německy a jsou dochovány v rukopisech v archivech a muzeích v České a Polské republice.

Ze zeměpisného hlediska „nejvýše“ byla uložena jedna z verzí kroniky objevená v srpnu 1984 v kopuli při opravě radniční věže v Těšíně. Rukopis byl vložen do věže v roce 1845 a největší podíl na tom měl samotný autor, v této době stále ještě purkmistr města. Zatím poslední v pořadí objevů jednotlivých verzí Kroniky města Těšína je rukopis nalezený roku 2007 neočekávaně v Moravském zemském archivu v Brně.

Otázkou zůstává, zda je poslední – nepřeborné množství archivních materiálů uložených v odborných paměťových institucích v České a Polské republice, ale třeba i v Německu či Rakousku může obsahovat další opisy tohoto velkého díla nejdéle působícího těšínského purkmistra Aloise Kaufmanna.